

Полигон ыйтәвэ тавра

Сывләша та, тавраләха та вараламэ

Уйрәммән паләртрә экологии хәрушсәрләхә сывәх вәхәтра хута ямалли полигонра пулса курнә хысәсән Чәваш Республикин сүт сәнталәк ресурсәсен тата экологи министрә С.Э. Дринев.

ыттисене те паллаштарас тәлләвпә Чәваш Республикин сүт сәнталәк ресурсәсен тата экологи министрәсти Муркаш район администрацияһе пәрлә республикари массәллә информация хәтәр-

каш айне пулма пултартарпәр. Пурәнмалли сүрт-йәрпә коммуналлә хушаләх предприятийән ертүси Н.А. Шишкин каласа панә тәрәх, кирлә техникана туяннә. Каяшсене

В.В. Разумов, «Чувашипроект» чикәллә явалләхлә обществән проект институтчән проектән тәп инженерә А. Титов хуравларәс.

ПОДРЯДЧИК
Кунти әссене «Чувавтодор» ОАО пурнәсләтә. Унчәнен вара тендер ирттернә. Строительствә әссәнен пурнәсләссине асаннә предприятие шанса панә. Строительствә объектә вәхәтра әсә кәртәссинән хайсенчән мән килнинә пәтәмпәх тума тәрәшәсә. Кирлә техникана куллән сителәклә уйәрса парасәсә.

В.В. Разумов каласа панә тәрәх, кун пек объект республике те пәррәмәш пулнпә

йәри-тавра дренаж хурса хәварасәсә. Кунтах вишмелли, насус станцияһем, дизваннәй, гаражсем пуласәсә. Котлован тәпне гидроизоляция материаләһе хупланә хысәсән сүр метр таран тәмлә сәрпә витесәсә. Ятарласа фильтр пулатә. Резервуарсене пухәнәкан шыва насусемпә каялла полигона әсәтәсәсә.

Полигона 30 суллаха каяш турттарма паләртнә. Каяш 2 метр хуланәш пухәнсан, әна техникапа таптаса пусәрәшәсә. 0,25 метр хуланәш тапрапа витесәсә. Сапла вара 6 хут пуличчән.

Полигон йәри-тавра карта тәтса пүлмә пәхнә. Халә те полигон йәри-тавра пәтәмпәх

Вярәнти тавар туса хәтәрләкәненсе пулшәмалли программа техникапа оборудовани туянма каякан тәкаксән 70 процентне федераллә бюджетран саплаштарма пәхнә.

Полигонән пәррәмәш черетне хута яма кәсәл 25 миллион тенкә ытла кирлә. Район бюджетәнчән ун чухлә уйәрма май сук. Райбюджетран 7 миллион тенкә ытла уйәрнә. Ытти суммәна саплаштарма «Чувавтодор» предприятие кредит илет, әна вара ситес сүл район бюджетәнчән саплаштармалла пулатә.

Юлашки вәхәтра тавраләх тасаләхә, илемләхә, тирпейләхә пирки ытларәх та

Котлован тәпне гидроизоляция материалә сарасәсә.

Сүлталәк вәсләниччән пирән районшән кәна мар, республика шайәнчә те социаллә пысәк пәлтәрәшлә объектән – Иванова ялә сывәхәнчи (хәсәтән иртнә номерәнчә Ахманә ялә тәсә йәнәш асаннә, вулкансенчән қасару ыйтәтпәр) йәла каяшәсен полигонән пәррәмәш черетә хута каймалла. Республикә те халәхи требованисене тивәстерекән кун пек полигон урах сук. Хәкә те йүнәх мар, объект пәтәмәшлә 100 миллион тенкәне кайса ларатә. Анчәх әна тумасәр та май сук. Сәнтәрти халиччән уса курнә свалка тулса ситнә әнтә, вәл ял сывәхәнчәх вярәснә. Ситменнине ситес сүлтан тәтәнас кун пек санкцилемен свалкәсемпә уса курма чарасәсә.

Сәк пысәк пәлтәрәшлә объектә паян әссән еплә пыни пирки тулли информация парас, Муркашсән опычәпә

әсен представителәсемпә әслә тәл пулу ирттерчә.

Тәл пулава хушәнакансем малтанах Муркашри пурәнмалли сүрт-йәрпә коммуналлә хушаләх предприятине ситсе курчәс. Аңсәртран мар. Сәнә полигон хута кайсан унпа уса курасси, каяшсене вярнәстәрса технологие пәхәнса хупласа пырасси пәтәмпәх сәк предприятин тивәсә пулса тәмалла. Ситменнине малашне сүп-саппа каяшсене район центрәнчән кәна мар, ытти ялсенчән те турттарса тухассине йәркәлемә пәхнә. Яләсем вара сахал мар – 177. Халә вара ялсенчә мәнлә үкәрчәк-хә? Ял сүннисән пахчисән хысәсәнчә кәна мар, сүлсем хәррисемпә те, ытти вярәнсенчә те мән кәна йәваланса вяртмасть пулә. Тәпәр чухне вярмансем патне те пырса кәмә сук. Пәтәмпәх – сүп-сап та әпәр-тапәр. Кун пекәх пурәнсан тәпәртәкран пус таранах

йәркәллә турттарса тәма майсем сителәклә. Халә вара уйрәм ял тәрәхәсемпә ялсенчән каяшсене турттарса тәрассине йәркәлемә киләшүсем хәтәрләс әссән пырасәсә.

Хысәсән әслә тәл пулава хушәнакансем Иванова ялә сывәхәнчи полигон вярәнчә ситсе курчәс. Кунта хайне май пресс-конференция пулса иртрә темеллә. Массәллә информация хәтәрәсен представителәсен нумай ыйтәвәсем сине район пусләхә Ю.А. Иванов, район администрацияһән пусләхән сумә, капиталлә строительствә, архитектура тата пурәнмалли сүрт-йәрпә коммуналлә хушаләх управленийән пусләхә В.Г. Никитин, Чәваш Республикин сүт сәнталәк ресурсәсен тата экологи министрә С.Э. Дринев, «Чувавтодор» чикәллә явалләхлә обществән сәмәрлери территория производство управленийән пусләхән сумә

Полигонта уса курма Муркашри пурәнмалли сүрт-йәрпә коммуналлә хушаләх управленийән кирлә техника килсә ситнә әнтә.

пәрләх асаннә предприятие те кун пек полигона пәррәмәш таватә. Сәвна май әсләнә май вәрәнсе те пыма тивәт. Ака котлован тәпне Р-ПЛАСТ гидроизоляция материаләһе хупласәсә. Анчәх ку метериала сывәстәрса кирлә техника хәтәрәсем те, опыт та сук. Сәвна май специалистсене Самарәрән чәнсе илмә тивнә.

ТЕХНОЛОГИ
Полигон 12 гектар лаптәк йышәммалла. Пәтәмпә 4 котлован пулатә. Котловансем

вәрман тәрәхә вярнәснә. Таса мар шыв тавраләха юхса тухасси е сәр айәнчи шывсене вараласси пулмалла мар.

УҚСА-ТЕНКӘ
Каларәмәр әнтә, полигонән сметәпа пәхнә пәтәмәшлә хәкә 100 миллион та 36 пин тенкә. Аукцион ирттернә май әссәнә «Чувавтодор» предприятие 78 миллион та 649 пин тенкәне пурнәсләтә. Сәк вәхәтчән кирлә уқса-тенкәне район бюджетәнчән уйәрнә.

ытларәх каласма пусләхәмәр. Сәкә аңсәртран мар. Унчәнен ку ыту пирә хумхантарса кайман. Халә вара пурте курса өненәтпәр: малашне те тавраләх сине кун пек пүрне витәр сәс пәхнә, экологи катастрофия патне ситсе тухасси те инсә мар. Сәвәнтә та сәнә полигона әсләтәрмә тәтәнти Муркаш районәнчә пурәнәкан кашни сүншәнах пысәк пәлтәрәшлә пулә.

В. ШАПОШНИКОВ.
Автор сән үкәрчәкәсем.

«Сывләх» наци проекчә

Ача суратакансене 190 сертификат панә

Сәршыври халәх йышә тәләшпә патшаләх тәтса пыракән халәхи политика пачах сәнә документ – ача суратаканән сертификатне пурнәса кәртә. Асаннә программән тәлләвә вәл – сие юлнә хәрарәмсене ача суратиччәнчи тата суратнә тапхәртә медицина пулшәвә парассин мөләсемпә майәсене паләрмаллаһ лайәхлатасси. Ку вәл медицина әсчәнәсене экономика тәләшпә хавхалантарнипә, ача суратмалли патшаләх (муниципаллә) учреждениһән пурләхпа техника базине сирәпләтмә хушма уқса-тенкә уйәрнпә сыхәннә. «Муркашри райони тәп больница» муниципаллә сывләх сыхләвән учреждениһәнчә 2009 сұлхи октябрән 1-мешә тәлне ача суратаканән сертификатне 190 сынна панә.

Сертификат 4 тәп пайран тәрәтә: корешокран (сертификат панине сирәпләтәт); 1 № талонран (хәрарәмсән консультацийәнчә панә услуга-семшән түлемелли); 2 № талонран (ача суратмалли суртра панә услуга-семшән түлемелли); 3 № талонран (суралнә хысәсән ачана пәррәмәш сүл диспансеризацияһәнчә сие юлнин тапхәрә 30 эрненә ситсән парасәсә (пәр ача кәна мар суратнә чухнә – 28 эрненә ситсән, вәхәт ситмәсәрәх

суратнә чухнә – маларах вәхәтра та, ача суртамалли суртран илнә информацияе кура). Кунпа пәрләх хәрарәма сие юлнә май асаннә консультацияре учета илнә тата хысәсән 12 эрненә кая мар амбулаторипә поликлиника тапхәрәнчә вәсәм пәхсә тәни кирлә.

Обязательнәй медицина страхованийән страховани полисә е патшаләх пенси страхованийән страховани свидетелствә пулманни ача суратаканән сертификатне палалла маррин сәлтәвә пулма пултараймасть. Сәмахран, харпәр хайнә лицевой счәчән страховани номерә әсләкән граждәнсән кәна пур. МВД тата Раәсәй Оборона министрствин системнә әсләкәнсән вара обязательнәй медицина страхованийә кирлә мар.

Сәвна пәлни те вярәнлә. Сертификатә суралакан ачана мар, сие юлнә хәрарәма парасәсә. Сәвәнпа та пәр ача кәна суралмасть пулсан та, сертификат пәрре кәна пулатә.

Ача суратаканән сертификатне ытти хәш-пәр категорияһәнчә кәрекенсем те илмә пултараһәсә. Вәсем хушшинчә: ют сәршывсенчә суралнә хәрарәмсем (обязательнәй медицина страхованийән таратмалла); судпа айәпләнисем тата ирәкрән хәтарнисем (исправительнәй учреждени администрацияһән сывләха сыхлас әс патшаләх е муниципаллә учрежденинә ирәкрән хәтарнә сын кам пулнинә сирәпләтәкән паспорт е ытти документсенчи сведенисене таратмалла).

Хайнә ятне яман театр

Сәмах кунта малтанах Орининти Культура суртәнчә Шулашкарти Сәспәл Мишии ячәпә хисәпләкән сәмрәк куракәнсән театрә ларта панә «Сунатлисем үкәмәсә» спектаклә пирки. Куракәнсем хушшинчә вара вунә сүла ситичәнчә

чәсене киләшмелли вәхәтри хәрсем те сүс-пуснә силпә вәстерсе мар, тутәр сыхса тирпейлесех пухәннәччә.

60 сүл каяллахи вәхәтра ялта электричество сүти те, радио та пулман. Музыка инструменчәсен-

колхоз әснә күләннисем, сәв вәхәтрах әс стажне пусаннисем пулчәс. Куракәнсем хушшинчә Орининти халәх театрән артисчәсене те курма кәмәллә пулчә. Ака Валериян Пушкина илер. Хайнә әс әмәрнә вәл таван хушаләхра мөханизаторта әсләсене ирттерчә, сәкәнтанах пенсиә тухрә. Хайнә тәп әснә пәрах-масәра халәх театрәнчән уйәрләмәр, пултарулаһәпә Шулашкар артисчәсенчән кайра тәман. Тата кач-

чен яләпә те пәртен-пәр хут купәс, патефон тата балалайка кәна пулнә.

Әпә 5-мәш класра вәрәннә чухнә пәррәмәш хут сцена сине улаһса искусство тәнчине сәмсаләннәччә. Кайран вара Москваһи шкуләнчә 3 сүл әсләнә хысәсән сыхәнә әснә куқсан та драма кружокәпә сыхәнәва татман. Ялсенчә клубсем сахал пулнә. Совет Союзәпә республика Гимнәсем суралсан районти агитпропаганда

пайнә пусләхән хушәвәпә (ун чухнә пай пусләхә пулса К. Иванов әсләччә) вәсене халәх хушшинчә аңларәх сарма хушнәччә. Каләпәр, пирән гимнсән тексчәсән пур-ха, кәввине әстан тупмалла? Шкулта Оринин яләнчә суралса үснә Вера Ефимовна Смелова пусләмәш класс ачисене вәрентәччә. Вәл вара пирәншән композитор та, дирижер та пулнә.

Учительсенчән чәмәртаннә пысәках мар коллектива юрлама вәрәнчә ситәрсән пәчәкрәх концерт программине К. Иванов патәнчә сирәпләтсә килтәрчә. Сыхәнә әсчәпә сыхәннәран пуль, ку дипломати әснә манән тумалла пулнә. Сапла вара ялсене тухса сүремә тәтәнтәмәр. Е фермәсенчә, е конохсен сурчәсенчә, е колхоз правленийәнчә сурчәсенчә қасхи вәхәтра қрақсын лампин сүтипәх халәх умнә тухаттәмәр.

Асаннә коллектива йәркәлесә ертсе пыракәнәсем Людмила Николаевна Карецкая тата шкул директорә Екатерина Васильевна Вершинина пулнә. Туса ирттернә әссән пирки К. Иванова пәлтәрсәх тәнә.

Л.Н. Карецкая учитель Ишәкрә вярәс сәмийнчә суралнәскәрчә. Анчәх та чәвашла чән-чән чәваш сынни пекәх таса каласатчә.

Спектаклә вәсләнсән ветерансем сцена сине хәпарсах артистсене тав турәс, татах килмә ыйтәрәс.

Л. КОЖЕЛЕЕВ.
Чамәш ялә.

Сән үкәрчәкәре: спектаклти пәр сцена.